18.08.2017 г. / 15:05:20

Вяра

18.08 по еретическия, †05 август по православния календар - Св. Фавий, римски папа. Св. мъченик Понтий, римлянин. Св. мъченик Евсигний. Св. праведна Нона

Житие и страдание на светия мъченик Понтий, римлянин

(† ок. 257 г.)

Свети мъченик Понтий, римлянин. Фрагмент от стара руска икона

Кой може да повярва, ако Господ не го привлече към Себе Си? Кой може да извършва подвизи, ако Господ не помогне? Кой може да се удостои с мъченически венец, ако Христос не

му го дари? И аз, недостойният - казва написалият настоящото житие Валерий, възпитавал се и учил заедно със светия мъченик Понтий - не получих такава благодат, за да умра за Христа заедно с него, но заради неговите подвизи и мъченичество се надявам на милост от Господа. Всичко, което ще кажа за него - призовавам за свидетели Христа и Неговите ангели, - съм видял с очите си, чул съм с ушите си и даже отчасти съм споделил с него. Ето защо и вие повярвайте на настоящия правдив разказ и за вярата си заедно със светия мъченик ще получите награда от Господа в деня на възкресението на мъртвите.

В Рим живеел един почтен сенатор Марк; той бил бездетен, което причинявало голяма скръб на него и на жена му Юлия. На двадесет и втората година от брака им Юлия с голяма радост почувствала, че е забременяла; в петия месец от бременността си тя, обхождайки с мъжа си идолските капища - и двамата били езичници, - влязла в храма на Дий, наричан велики. Тук Юлия погледнала към жреца, който с венец на главата извършвал жертвоприношение пред идола; изведнъж жрецът изпаднал в силна възбуда и като снел от себе си венеца, започнал да го разкъсва на части, викайки със сълзи:

- Тази жена носи в утробата си този, който ще разруши до основи този велик храм и ще унищожи боговете му!

Развълнуваният жрец изрекъл тези думи няколко пъти с гръмък глас, с което предизвикал ужас у всички присъстващи, и особено у Марк и Юлия; те в трепет избягали от храма в дома си, намиращ се близо до храма. Юлия взела камък и нанасяла удари по утробата си с думите:

- О, по-добре да не бях зачевала този, който ще разруши храма и ще унищожи боговете; по-добре сама да умра с него, отколкото да го родя!

Когато наближило времето, тя родила напълно здраво дете, въпреки че всички очаквали, че ще бъде мъртво, спомняйки се силните удари с камъка, които си нанасяла майката. Юлия искала да убие новороденото, но бащата се възпротивил и казал:

- Ако Дий поиска, той сам ще отмъсти на своя враг; ние да не ставаме убийци на собственото си дете.

Така момчето останало живо и било наречено Понтий. Когато синът пораснал, родителите го дали да се учи в училището и никога не го вземали със себе си в храма. Момчето израствало не само по години, но и по ум: още в ранната си младост то с пълно право можело да бъде наречен философ; наред с това било много просветено и в другите науки, тъй като притежавало отлична памет и голяма начетеност; със стремежа си към истинно знание Понтий превъзхождал всичките си връстници.

Една ранна сутрин той тръгнал към своя учител, и му се случило да минава край един християнски дом точно по времето, когато събралите се там верни заедно с папа Понтиан пеели утринните псалми. Вслушвайки се в пеенето, Понтий различил думите:

“- Нашият Бог е на небесата (и на земята); върши всичко, що иска. А техните идоли са сребро и злато, дело на човешки ръце. Имат уста, ала не говорят; имат очи, ала не виждат; имат уши, ала не чуват; имат ноздри, ала не обоняват; ръце имат, ала не пипат; нозе имат, ала не ходят; те не издават глас с гърлото си. Подобни тям да бъдат ония, които ги правят, и всички, които се тям надяват" (Пс. 113:11-16).

Той се спрял, въздъхнал и неволно се замислил за смисъла на това изречение, после, като се умилил под действието на благодатта на Светия Дух, Понтий заплакал и издигайки ръце

към небето, възкликнал:

- Боже, на Когото чувам, че се възнася хвала, дай ми да Те позная!

След това той се приближил към вратите на дома и започнал усърдно да чука по тях. Те погледнали през прозореца отгоре и казали на папата:

- Някакво момче чука на вратата.

Папата, който вече знаел всичко по откровение от Светия Дух, казал:

- Идете да му отворите, за да влезе при нас: “на такива е царството Божие" (Лук. 18:16).

- Виждам, сине мой, че Бог е просветил сърцето ти, подтиквайки го да се стреми към Него. Помисли и виж - не са ли всички идоли направени от злато или сребро, или мед, или изобщо от някакво вещество? Кой не знае, че каменните идоли са изсечени от планините и сложени на колове, са пренесени оттам за продажба на търговския площад? Могат ли тези идоли, създадени от земя, които в бъдеще ги очаква разрушение и превръщане в земя, да бъдат богове? А нашият Бог, в Когото вярваме, е на небесата, и може да бъде видян само със сърдечните, а не с телесните очи и - да се познае само чрез вярата.

На това блаженият Понтий отговорил:

- Отче и господарю мой, ти казваш самата истина: действително, кой не вижда, че идолите са бездушни и неподвижни и че с тях е пълен не само търговският площад, капитолият и храмът, но и всички улици; те са толкова много, че не могат и да се изброят; имат най-разнообразен вид и са направени с помощта на най-високото изкуство, достижимо за

човешкия ум. Кой не вижда и това, че те са прикрепени с желязо или олово към местата си, за да не ги духне вятърът и да се счупят; известно е и това, че крадците и разбойниците често похищават златните и сребърните идоли, и как те могат да пазят хората от злото, когато сами се нуждаят от пазене от страна на едни хора, за да не бъдат откраднати от други?

Светият папа Понтиан се удивлявал на ума на момчето и като го взел за ръка, поискал да го постави до себе си, но блаженият Понтий казал:

- Ако при нашите учители, които ни учат на маловажни неща, ние не смеем да седим, то как да седна с отеца, който вместо пътя на заблуждението ми посочва пътя на истината и вместо тъмнината светлината?

Папата отговорил:

- Нашият Господ и Учител Иисус Христос ни е дал такъв завет: всички да бъдем едно в Него (сравни Иоан. 15:4-5), и да се поучаваме един други в полезното.

След това папата попитал блажения отрок:

- Имаш ли родители?

- Вече втора година - отговорил Понтий, - откакто майка ми е починала; жив е само баща ми, който вече е в дълбока старост и за когото съм единственото утешение.

- Той християнин ли е, или езичник? - поинтересувал се папата.

- Баща ми, както и повечето хора, е ревностен езичник - отговорил Понтий.

- Бог, Който те е просветил без всякакво учение от страна на хората - казал папата, - може да просвети и твоя баща, така че

родилият те в този смъртен живот да познае чрез тебе безсмъртния живот. А ти, сине мой, ме послушай: повярвай в Христа и приеми свето кръщение, избавящо от вечните мъки.

С подобни думи папата около три часа наставлявал Понтий, обяснявайки му учението за Царството Божие; огласил него и дошлия с него младеж Валерий и така ги подготвил за приемане на свето кръщение, след което ги отпуснал с мир. Те излезли и като агнета, наслаждавали се на богата паша, се радвали, че са намерили спасение за душите си. Оттогава всеки ден идвали при Божия светител, поучавайки се от него.

Веднъж сенаторът Марк попитал Понтий:

- Какво ново научи тия дни от своите учители, сине мой?

- През цялото време на своето учение - отговорил Понтий - не съм чул от тях нищо по-добро от това, което научих сега.

Бащата се радвал, предполагайки, че младежът е научил нещо ново от науките, изучаващи се в езическите училища. А блаженият Понтий, търсейки удобен случай да склони и баща си към вярата в Христа, един ден казал:

- Татко мой, чувал съм от мнозина, че боговете, на които се покланяме, са суетни и нямат нищо божествено в себе си, в което отчасти и ти самият си убеден: те имат само подобие на човешки органи и са напълно бездейни; всеки, желаещ да има в дома си богове, наема майстор и чрез него си прави богове от такъв материал, какъвто му позволяват средствата: от злато, сребро или нещо друго. Умолявам те, татко мой, кажи ми, чул ли си и видял ли си някога стоящите в дома ни богове, през цялото време откакто са тук, да са проявили сила в някакво действие?

- Никога нищо подобно не е било - отговорил Марк.

- Тогава защо да ги почитаме - да им принасяме жертви, да им кадим тамян и да им се покланяме? - попитал Понтий.

От тези думи Марк изпаднал в ярост и поискал да удари сина си с меч, казвайки:

- Ти хулиш моите богове!

След това, като се успокоил, казал:

- Сине мой, нима само ние няма да признаваме боговете и няма да им принасяме жертви?

На това блаженият Понтий възразил:

- Тук в града има много хора, които принасят истинна жертва на истинния Бог.

- Къде да ги намеря? - попитал Марк.

- Ако искаш, ще отида и ще доведа при тебе един мъж, който ясно ще ти разкаже всичко - предложил Понтий.

Бащата се съгласил. Понтий се обърнал към Валерий и казал:

- Ето изменение, предизвикано от десницата на Всевишния - и веднага се отправил към светия папа Понтиан и го довел при бащата.

Папата дълго беседвал с Марк, учейки го на познанието на истинния Бог и откривайки му тайните на светата вяра. Марк от цялото си сърце повярвал в нашия Господ Иисус Христос и заедно с папата и сина си започнал да чупи намиращите се в дома му идоли; след това със сина си и с целия си дом приел свето кръщение.

След кръщението Марк не живял дълго и се преставил в Господа, бидейки вече твърде почтен старец. По това време

блаженият Понтий бил на двадесет години. Шест месеца след смъртта на баща си той бил взет в двора на цар Александър и бил направен сенатор на мястото на баща си. Това станало по особеното действие на Божия промисъл, та впоследствие, в установеното време, чрез Понтий да познае Христа не само народът, но и царете. Изпълнен с истинно благочестие, свети Понтий неволно се ползвал с любов и уважение от страна на всички царедворци.

По това време доблестно завършил живота си папа Понтиан, убит за изповядването на Христа по заповед на Максимин, приемника на Александър; неговото място заел свети Антир, но и той, едва прекарал и месец на престола на римския патриарх, загинал мъченически за Христа при същия Максимин.

След свети Антир за папа бил избран свети Фавий (виж житието му на днешния ден, бел.ред.), той обичал свети Понтий както баща обича своя роден син. Свети Понтий му дал всичкото си имение за раздаване на бедните, особено на единоверците. Но вече е време да разкажем за това, по какъв начин истинният Христов раб свети Понтий обърнал към Христа царете и как победил в борбата с дявола, получавайки мъченически венец.

След гибелта на мъчителя Максимин цар станал Гордиан, приемник на когото се явил Филип, направил свой съуправител сина си, също Филип; те двамата много обичали свети Понтий, като човек мъдър, благочестив и полезен със съветите си в делата на управлението. В третата година от своето царуване, която същевременно била хилядната година от основаването на Рим, те, отправяйки се към храма за принасяне на благодарствена жертва на боговете, поканили със себе си и своя любим сенатор Понтий:

- Да отидем да въздадем благодарност на великите богове за

това, че са ни дали възможност да празнуваме хилядолетието на Рим в самия град.

Свети Понтий всякак се стараел да отклони поканата им, за да не отиде в езическия храм, но царете настойчиво го викали със себе си като свой приятел. Тогава свети Понтий разбрал, че е настъпило подходящо време да открие пред царете единия истинен Бог, нашия Господ Иисус Христос, и казал:

- О, добри царе, поставени от Бога над хората, защо не се покланяте на Този, Който ви е дарил царската чест и власт, защо не принасяте жертва хвала на Него Единия?

На това цар Филип старши отговорил:

- Аз искам да принеса жертва на великия Дий именно за това, че той ми е дарил царската власт.

Свети Понтий му възразил с усмивка:

- Не се заблуждавай, царю, покланяйки се на Дий: един е Бог на небето, създал всичко с една Своя дума и оживотворил всичко с благодатта на Светия Дух.

- Не знаем защо говориш всичко това - отговорили двамата царе.

- Отвека ли съществува Дий? - попитал свети Понтий.

- Не - казали царете, - преди Дий е бил Кронос, баща му; той царувал в Италия и при неговото управление народите на Италия се наслаждавали на благоденствие.

- А в това време, когато Кронос царувал в Крит, и докато той, бидейки изгонен от своя син Дий, дошъл в Италия, нима страната не е имала народи и управители? - отново попитал свети Понтий. - Не - продължил той, - не се прелъстявайте от лъжливите басни на вашите стихотворци. Един е Бог над

всички на небето - Бог Отец, Който заедно със Своя Син и Светия Дух управлява всичко, което е създал, и със силата Си поддържа всичко съществуващо; Той е създал небето и земята, морето и всичко, намиращо се в тях; след всичко Той е сътворил по Свой образ и подобие безсмъртния човек и подчинил под властта му всичко, което е на земята, в морето и във въздуха. Виждайки тази велика чест, с която Бог облякъл човека, падналият от небето дявол се изпълнил със завист и внушил на човека коварната мисъл да наруши Божията заповед, та чрез това да се окаже неблагодарен и непослушен пред своя Творец и Благодетел. Човекът последвал коварния съвет на прелъстителя и с това се лишил от безсмъртие, като чрез непослушанието си причинил смърт не само на себе си, но и на целия човешки род. Но дяволът не се задоволил с това прелъстяване на човека и измислил идолите, които вие наричате богове, за да отдалечи още повече човешкият род от своя Създател. Но милосърдният Господ, като не желаел окончателната гибел на създадения по Негов образ човек, благоволил да изпрати от небесния престол на земята Своето Единородно Слово (1): Словото Божие по действие на Светия Дух се вселило в утробата на Пречиста Дева, непостижимо приело от Нея плът и се родило от Нея неизказано, и Словото станало човек, за да обнови падналия човек и да унищожи властта на дявола. Богочовекът явил над хората много чудеса: Той изцелявал с дума слепородени, разслабени и приковани към леглото на болестта от много години, очиствал прокажени, възкресявал мъртви, - призовавайки от гроба четиридневния Лазар, му дарил живот; като всемогъщ Бог Той извършил неизброимо множество други чудеса. Но иудеите, не вярвайки в Него и завиждайки Му, Го предали на управителя Пилат Понтийски и приковали към кръста Дошлия да ги спаси. А Той, като Бог, в третия ден възкръснал от мъртвите и в продължение на много дни след Своето възкресение се явявал на учениците Си; Той потъпкал смъртта, причинена на човека

от дявола, чрез Своята смърт и Своето възкресение ни дарил вечен живот и както Той, възкръсвайки от мъртвите, вече не умира, така и ние, след края на този кратковременен, но изобилстващ със скърби живот, като възкръснем от гробовете си, вечно ще живеем с Него. Посочвайки пътя на спасението, Той се възнесъл на небето, и ако някой пренебрегне това спасение, той заедно с дявола ще бъде подложен на вечно осъждане; вярващият и вървящият по пътя на спасението вечно ще бъде с Христа в Царството Небесно.

Свети Понтий дълго просвещавал царете: той подробно им разказал всичко за Христа, за тайните на вярата и за бъдещия живот, и словото му, проникнато от благодатта на Светия Дух, отворило ума на царете. Като разбрали цялата истинност на думите му, те се умилили в сърцето си и повярвали в нашия Господ Иисус Христос. Царете умолявали свети Понтий на другия ден още по-подробно да им изясни тайната на спасението, за да могат да избегнат неугасимия огън и в бъдещия безсмъртен живот да получат дял със светиите. В този ден, както и след това, царете не отишли в Капитолия за принасяне жертви на идолите; те заповядали хилядолетието на Рим да се отпразнува само с народни зрелища. А свети Понтий не се забавил да отиде при светейшия папа Фавий, на когото разказал всичко; папата, изпълнен с най-жива радост, преклонил колене и казал:

- Господи Иисусе Христе, благодаря Ти, че си благоволил чрез Своя раб Понтий да доведеш римските царе до познание на Твоето пресвето име!

На другия ден папата и Понтий заедно отишли при царете и дълго беседвали с тях за единствено истинния Бог и за всички пътища на спасението; виждайки вярата на царете, папата ги огласил за свето кръщение, а по-късно, не след дълго, ги кръстил; заедно с тях се кръстили и други, защото по примера

на царете твърде много хора повярвали в Христа. И кой може да предаде радостта на християните в това време? Тогава се сбъднало и произнесеното по Божия заповед от дявола чрез беснуващия се жрец предсказание за свети Понтий, когато той се намирал още в утробата на майка си: получил разрешение от царете, свети Понтий заедно със свети папа Фавий отишъл в храма на Дий, където било изречено предсказанието; тук те първо счупили идолите, а после разрушили до основи и самия храм; били унищожени и още няколко езически храма, мястото им заели свети Божии църкви; в тези дни множество хора се обръщали към Христа и се кръщавали. Но те били само част от жителите на Рим: и не всички капища, пълни с идоли, били разрушени през тези благоприятни за Христовата Църква години.

На такава свобода тя се наслаждавала само четири години: Господ Иисус Христос, желаейки да изпита Своята Църква като злато в горнило, допуснал да започне ново гонение - нечестивият Деций (император, 249-251 г., бел.ред.)., стоящ начело на езичниците, вдигнал въстание и убил благочестивите царе заради вярата им в Христа. И много от новопокръстените, които не притежавали душевна твърдост и се боели от гоненията, отново се върнали към езичеството; други бягали, скривайки се кой където може, а мъжествените смело отивали на мъки, полагайки душите си за Христа.

В това люто, неочаквано надигнало се гонение, свети Понтий се скрил на едно място в самия Рим, следвайки думите на Самия Господ, Който казва в Евангелието: “кога ви пъдят от един град, бягайте в друг" (Мат. 10:23); той дошъл в град Кимела (близо до днешна Франция, бел.ред.), намиращ се на границата на Галия, близо до Алпийските планини; тук живеел като странник и пришълец.

Цар Деций скоро умрял, и след кратковременното царуване

на Гал и Волузиан на престола на римската държава се възкачил Валериан (император, 253-259 г.) със сина си Галиен. Тези царе желаели да унищожат самото име християни не само в Рим, но и във всичките му области; за тази цел те навсякъде изпращали особени началници за мъчение на християните; двама такива мъчители, Клавдий и Анавий, били изпратени и в Галската област. Те най-напред дошли в град Кимела; принасяйки жертви на боговете и устройвайки сред града съдилище, те издали заповед, с която се изисквало да се залавят християните и да се водят при тях за изтезания.

Свети Понтий, като мъж знаменит и знатен, бил хванат и изправен преди всички пред беззаконния съд. Като го видял, управителят Клавдий казал гневно:

- Ти ли си този Понтий, който, не зная с какво вълшебство, предизвика смут в Рим и отклони царете от боговете?

- Никого не съм прелъстявал и не съм предизвиквал никакви смутове - отговорил свети Понтий, - но обърнах, когото можах, от езичеството към истинния Бог.

Управителят казал:

- Нашите царе, знаейки, че ти си човек от знатен род, ти заповядаха да принесеш жертва на боговете: в противен случай ще бъдеш осъден на различни мъчения заедно с хората от долен род и с бедните.

На това свети Понтий възразил:

- Моят цар и утешител е Христос, и ако заради Него се лиша от земното отечество, ще бъда наследник на вечното, и ако се лиша от скоропреходните блага, ще бъда участник в небесната слава заедно със светите ангели.

- Защо искаш да се избавиш, произнасяйки напълно

неразбираеми слова? - попитал Клавдий. - Предстои ти само едно, - да принесеш жертва на боговете: ако не го направиш, тялото ти ще бъде разкъсано в мъчения.

- Нали ти казах, че съм християнин и никога няма да принеса жертва на боговете - отговорил свети Понтий.

Управителят заповядал да хвърлят свети Понтий в тъмница, като преди това го оковат във вериги, докато съобщи за него на царете; след което Клавдий им изпратил следното писмо:

- До Господарите на вселената, могъщите победители, царете Валериан и Галиен, вашите раби Клавдий и Анавий: влизайки в пределите на Галия, ние намерихме Понтий, който някога смути Рим, съкруши боговете и разруши храмовете им, а сега се укрива от вашата власт и не се подчинява на заповедите ви, и тъй като той е един от най-знатните сенатори, не посмяхме да го подложим на мъчения, но само го оковахме във вериги и го затворихме в тъмница, докато вие не разгледате делото и не ни посъветвате как трябва да постъпим с него.

Царете изпратили такъв отговор:

- Нашето владичество ни заповядва следното: ако Понтий не поиска да принесе жертва на боговете, вие ще получите пълна власт над него и ще можете да го умъртвите по какъвто искате начин.

Получавайки заповед от царете, управителите Клавдий и Анавий отишли в съдилището и заповядали да доведат Христовия затворник. Клавдий казал на свети Понтий:

- Изслушай справедливото нареждане на твоите господари, с което ти заповядват да принесеш жертва на боговете, ако не направиш това, ще бъдеш предаден на мъчения заедно с осъдените.

Свети Понтий отговорил:

- Аз нямам друг господар освен Единия мой Господ Иисус Христос, Който винаги може да ме избави от мъките, с които ме заплашвате.

- Удивлявам се - казал Клавдий - как ти, човек знатен, по своя собствена воля си стигнал до такава нищета и безчестие, - ти служиш на такъв Господ, за Когото вие сами разказвате, че бил човек беден и прост и че Го убил, не зная за какво престъпление, Пилат, управител като нас. Не е ли по-добре да се подчиняваш на господарите, които кротко управляват цялото римско царство?

- Удивлявам се и аз - възразил свети Понтий - как ти, бидейки човек разумен, си стигнал до такова безумие, че не искаш да познаеш Твореца на небето и земята, обеднял заради твоето спасение и дръзваш да наричаш безславен Този, Когото на небето почитат ангелите, и Който не по принуда, а по Своя воля благоволи заради нашето избавление да претърпи разпятие от иудеите и Пилат. О, ако би поискал да се преклониш пред толкова великия в Своето смирение Бог: умът ти веднага би се просветил и ти би разбрал, че в заблуждението си лежиш като в тъмна пропаст заедно със своите богове, или по-добре казано, бесове; твоите господари, както наричаш римските управители, покланяйки се на дърво и камък, не само сами отиват в погибелта, но увличат със себе си и подчинения им народ; знайте, че ако останете в неверието си, ще погинете от люта смърт и в деня на Страшния съд заедно с вашите богове ще бъдете осъдени на вечни мъки.

Тези думи разярили управителя; в гнева си той извикал на слугите:

- Пригответе гребла, железни ръжени, огън и всичко, което

имате за мъчения; нека пред всички се открие неговото безумие!

- Всичко вече е готово - отговорили слугите.

- Разтегнете го на дибата (уред за изтезаване чрез разтягане и опъване на тялото, бел.ред.) - заповядал управителят, - нека той с цялото си тяло почувства мъченията и да видим ще го избави ли Бог от ръцете ни.

Докато го разтягали, свети Понтий казвал на управителя:

- Макар и поради неверието си да наричаш моя Бог безсилен, аз твърдо вярвам, че мъките, които имаш намерение да ми причиниш, по силата на моя Владика Иисуса Христа няма да се докоснат до тялото ми и то ще избегне страданията.

На часа оръдието за изтезания паднало с гръм и се превърнало в прах; от страх слугите също паднали като мъртви на земята, а свети Понтий, изпълнен с радост, казал на управителя:

- Ето, сега се убеди, маловерецо, че моят Господ има власт “да избавя благочестивите от напасти, а неправедниците да държи в мъки за съдния ден" (2Петр. 2:9).

От гняв управителят Клавдий не знаел какво да прави; другарят му Анавий му казал:

- Мъдри човече, когато дойдохме тук, едновременно с нас бяха доведени две огромни мечки, хванати в Далматските планини; заповядай да устроят зрелище и предай Понтий да бъде изяден от тези зверове.

По заповед на управителя бързо било устроено зрелище и светият мъченик бил поставен в средата; двама пазачи извели мечките, за да разкъсат светеца. Но мечките неочаквано се нахвърлили върху пазачите и ги разкъсали, а до свети Понтий

не смеели даже да се приближат. От устата на присъстващия народ неволно се изтръгнали думите:

- Един е Бог - християнският Бог, в Когото вярва Понтий!

Уязвен в гордостта си и разгневен още повече, управителят извикал на слугите час по-скоро да донесат дърва и слама: той искал да изгори светия мъченик. Свети Понтий му казал:

- В какво ме обвиняваш, че смяташ за възможно да ме предадеш на огъня? Ти сам ще погинеш в неугасимия огън; а мене моят Господ, ако поиска, винаги ще запази невредим сред огъня, както в древността запазил тримата отроци във Вавилонската пещ (Дан. гл. 3).

Когато били събрани дърва и други лесно запалими вещества, поставили свети Понтий вързан на мястото, на което ставали зрелищата; след това го обградили с дърва и слама и ги запалили; всички мислели, че от мъченика ще остане само пепел. Но когато всичко изгоряло, видели, че свети Понтий е жив и напълно невредим: огънят не се докоснал даже до дрехата му. И народът отново възкликнал:

- Велик е християнският Бог!

Виждайки поражението си, управителят почувствал силен срам и казал на светия мъченик:

- С какво се гордееш, сякаш вече си победил всички мъчения, как мислиш да избегнеш още по-жестоките? Но ето, наблизо е честният храм на Аполон: иди и принеси в него жертва.

Свети Понтий отговорил:

- Аз ще принеса в жертва на моя Господ Иисус Христос тялото си, което досега съм запазил чисто от езическите мерзости, а вас и вашите царе скоро ще постигне

справедливият Божий съд за това, че несправедливо гоните невинните Христови раби.

Управителят започнал лицемерно да го уговаря:

- В действителност би трябвало ти да бъдеш наш съдия, а не ние: нали ти си един от най-главните сенатори и ние недоумяваме заради какви напразни надежди лишаваш сам себе си от чест и богатство.

- Честта на този свят и неговите богатства - отговорил свети Понтий, - са като утринна мъгла, скриваща от очите на човека и земята, и планините, и морето; а когато повее вятър, тя бързо изчезва, сякаш никога не я е имало; но честа, богатството и славата, към които аз се стремя, пребъдват вечно.

Докато светецът говорел, множеството иудеи, намиращи се сред народа, завикали, обръщайки се към управителя:

- Убий, убий по-скоро този влъхва!

А свети Понтий, издигайки ръце към небето, казвал:

- Благодаря Ти, Боже мой, че и иудеите викат против мене, подражавайки на отците си, викащи на Пилат срещу Христа: “разпни, разпни Го!" (сравни Иоан 19:6, 15).

След това управителят произнесъл смъртната присъда срещу свети Понтий:

- Отведете го извън града и там, на камъка близо до ручея, отсечете главата му, а тялото му хвърлете в блатото.

Всичко било изпълнено както заповядал мъчителят. И светият мъченик Понтий, бидейки обезглавен, с това последно мъчение завършил страданията си за Христа. Честното тяло на светеца погребал описателят на тези събития и негов връстник

Валерий на същото място, където било хвърлено след отсичането на главата. (2)

Не много време след смъртта на свети Понтий се сбъднали неговите пророчества. Нечестивият римски цар Валериан, по време на войната с персийския цар Сапор бил взет в плен, където постоянно бил подлаган на всевъзможни издевателства: всеки път, когато Сапор се качвал на коня си, той стъпвал с крак на шията на Валериан като на стъпало; другият римски цар Галиен бил убит от своите войници по пътя за Медиолан. Управителят Клавдий и приятелят му Анавий станали бесновати в мига, когато бил посечен светият мъченик: Клавдий изгризал езика си със зъбите си и го изплюл от устата си, а на Анавий очите излезли от орбитите и увиснали надолу по страните му, и не след дълги, но люти мъчения от бесовете, и двамата завършили живота си. Езичниците и иудеите, виждайки изпълнението на думите на свети Понтий, почувствали страх, и мнозина започнали да почитат гробницата на светия мъченик.

Валерий, след като описал живота и страданията на светеца, и видял, че гонението не се прекратява, се качил на кораб и отплувал за Либия, боейки се от мъчителите. А честната душа на светия мъченик Понтий влязла в радостта на своя Господ и нашия Владика Иисус Христос, на Когото с Отца и Светия Дух чест и слава, сега и винаги и во веки веков. Амин.

(1) ***Слово Божие*** *- така се нарича Второто Лице на Пресвета Троица, Синът Божий, Христос Спасителят. Това име е взето от Евангелие от Иоан (1:14). Защо Син Божий се нарича Слово?*
А) Заради сравнението на Неговото раждане с произхода на нашето човешко слово: както нашето слово безстрастно, невидимо, духовно се ражда от нашия ум или мисъл, така и Син Божий безстрастно и духовно се ражда от Отца.

Б) Както в нашето слово се открива или изразява нашата мисъл, така и Син Божий по Своята същност и съвършенство е най-тънко изображение на Бога Отца и затова се нарича “сияние на славата и образ на Неговата ипостас” (Евр. 1:3).
В) Както ние чрез словото съобщаваме на другите своите мисли, така Бог, говорил на хората чрез пророците, накрая говорил чрез Сина (Евр. 1:2), Който заради това се въплътил и така пълно открил волята на Своя Отец, че виделият Сина е видял и Отца (Иоан. 14:9).

(2) В пети век Валериан, епископ Кимелски (около 460 г.) в своите слова подтиква слушателите към подражаване на мъченика Понтий и говори за мощите му, украсени с усърдие от християните. Впоследствие, когато Кимела била опустошена от лонгобардите и жителите й се преселили в Ница, няма съмнение, че тук били пренесени и мощите на свети мъченик Понтий.

В памет на свети мъченик Евсигний († 362 г.)

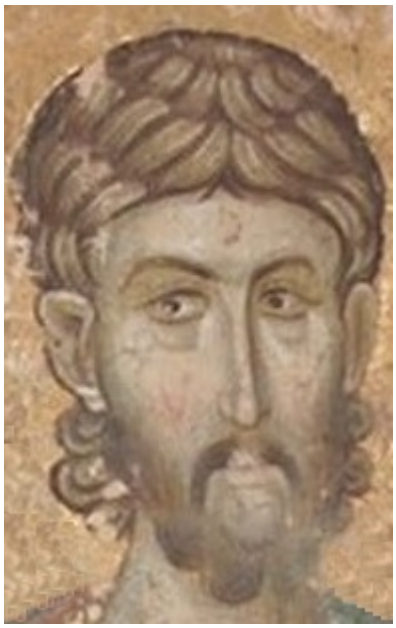

Свети Евсигний бил родом от Антиохия; през цялото време на царуването на Диоклетиан, Максимиан, Констанций Хлор и Константин Велики, той и неговите синове служели във войската. Между другото, той е известен като събеседник на светия мъченик Василиск и описател на страданията му, понесени от него при Максимиан. След отсичането на главата на свети Василиск, свети Евсигний заедно с други верни, присъстващи на това място, се удостоил с дивно видение: той видял множество ангели,

възнасящи душата на мъченика на небето, където я приел от тях стоящият на небето Господ Иисус Христос.

При царуването на Константин Велики, намирайки се в неговите полкове, свети Евсигний видял заедно с него изобразения от звездите на небето Кръст и въоръжен с кръстната сила, мъжествено се борел с противниците. Като прослужил във войската шестдесет години, той я напуснал при Констанций, сина на Константин Велики, понеже вече бил твърде стар.

След завръщането си в Антиохия посветил живота се на Бога, прекарвайки всичкото си време в молитва и пост, постоянно посещавайки Божиите храмове; така той доживял до времето на Юлиан Отстъпник*, гонителя на християните. Когато този нечестив цар пристигнал в Антиохия, свети Евсигний бил задържан за мъчения поради следното обстоятелство. Един ден той отивал в църквата и по пътя си срещнал двама езичници, между които се завързал някакъв спор, който преминал в препирня. Когато свети Евсигний се изравнил с тях, те го спрели с думите:

- Известно ни е, доблестни човече, че ти дълго време си бил воин и затова знаеш законите - молим те, разгледай нашия спор и произнеси своя справедлив съд.

Свети Евсигний изпълнил молбата им и разгледал делото им, както изисквала справедливостта; единият се оказал прав, а другият не. Последният се обидил, отишъл при царя и му донесъл, че Евсигний е християнин. Царят заповядал да задържат светеца и да го доведат при него на съд. Заставайки пред мъчителя, свети Евсигний без страх го изобличил за това, че не следва примера на Константин Велики, а се е отрекъл от Христа и преминавайки в езичество, е заменил поклонението на истинния Бог с почитане на идолите. При това свети Евсигний възхвалявал вярата и благочестието на Константин

Велики, разказвайки последователно как той видял Кръста на небето и с Неговата сила победил враговете, как, оставяйки езичеството, с цялото си сърце се прилепил към Господ Иисус Христос, просвещавайки с вяра и свето кръщение не само себе си, но и цялата вселена. Облажавайки по този начин Константин Велики, свети Евсигний в същото време изобличавал богоотстъпника и го укорявал за нечестието му. Не желаейки да слуша тези укори, Юлиан заповядал да отсекат главата на Христовия воин. Така свети Евсигний загинал мъченически за Христа в сто и десетата година от живота си и се преселил във вечния живот, където не съществува време*.

*** Юлиан Отстъпник**, племенник на Константин Велики, син на неговия брат Юлий Констанций, се родил в 331 г. В 345 г. заедно с брат си Гал бил заточен в Кападокия от Констанций, където под строг надзор прекарал шест години. В 351 г. той напуснал мястото на заточението и прекарал няколко години в Никомидия, където се увлякъл от изучаването на философия; в 355 г. бил назначен от Констанций за началник на войските в Галия; тук той успял да спечели любовта на войската, която в 361 г. го провъзгласила за император. Изучаването на философия под ръководството на учител езичник, раздорите сред християните вследствие на арианските вълнения, ненавистта към Констанций възбудили у Юлиан ненавист и към религията на неговия притеснител - християнството. Той си поставил за цел да възстанови езичеството и да унищожи християнството. Но всичките му опити в тази насока претърпели пълен неуспех: Юлиан умрял в 363 г. в поход срещу персите; последните му думи били обръщение към Христа, с което той осъзнал безсилието си в борбата с християнството: Умиращият Юлиан казал: “Ти ме победи, Галилеецо!”Бел.ред.

* *Свети Евсигний бил посечен с меч в 362 година, бел.ред.*

В памет на светия свещеномъченик Фавий, папа Римски († 250 г.)

Свети Фавий произхождал от Рим и бил презвитер в дните на нечестивите римски царе, особено привързани към езичеството и поради това ревностни гонители на Божията църква.

Отначало свети Фавий живеел в едно село близо до Рим, а после се преселил в самия град и тук с усърдие се заел с погребването на телата на мъчениците. По това време много християни били измъчвани и убивани за вярата, при което телата им били хвърляни извън градските врати, за да бъдат изядени от кучетата, зверовете и птиците. Свети Фавий през нощта тайно взимал телата на мъчениците и с чест ги предавал на земята.

След убийството при царуването на Максимин (Максимин I - император 235-238 г., бел.ред.) на светейшия папа Антир (в 236 г., бел.ред.) за изповядването на Христа, вярващите, укриващи се от преследвания и пазещи в тайна вярата си, се събрали, за да изберат нов папа, с епископите и презвитерите в един храм, неизвестен на гонителите: в това тревожно за християните време за храм им служела една най-обикновена къща. На събранието присъствал и свети Фавий.

Когато започнали разискванията кого да изберат по достойнство за заемането на толкова високо положение, каквото било положението на римския епископ, мнозина си припомняли честните и изтъкнати мъже, които биха могли по Христовия закон да пасат Неговото стадо, но за свети Фавий никой даже и не мислел: той, като неотдавна дошъл от село, бил един от незначителните по своето положение презвитери. При избора се явили разногласия и изведнъж над главите на

присъстващите се явил бял като сняг гълъб; спуснал се и се спрял над главата на презвитер Фавий, след което отново се издигнал нагоре и станал невидим. Тогава всички разбрали, че Господ чрез Светия Свой Дух избрал Фавий за предстоятел и пастир на Своята църква и с голяма радост го поставили на патриаршеския престол.

Така свети Фавий станал римски папа; и в Христовата църква настъпило спокойствие. Мъчителят Максимин бил убит от своите войници, след него на престола се възкачил Гордиан (император от 238 г., бел.ред.), при когото гонението се прекратило. Този цар, макар и да бил езичник, се отличавал с кротък, добър характер, той забранил да гонят християните. Наслаждавайки се на мир при неговото царуване, те навсякъде строели църкви.

Свети Фотий устроил в погребалните пещери над гробовете на мъчениците много просторни храмове, където верните се събирали за молитва, а над самите пещери, служещи за убежища по време на гоненията, построил параклиси.

Църквата се разраствала, благодарение на всекидневното обръщане на езичниците от нечестието към християнството; тя достигнала особен разцвет след смъртта на Гордиан, когато мястото му заел Филип (Филип Аравитянин - император 244-249 г., бел.ред.), който управлявал заедно със своя син, също Филип, те и двамата приели християнството, бидейки просветени от един благочестив и знатен мъж Понтий (житието му е поместено под същата дата, бел.ред.); и свети папа Фавий ги кръстил.

По това време числото на верните се увеличило твърде много. Следвайки примера на царя и неговия син, мнозина се кръстили и било възможно Христовата вяра да се изповядва свободно и без страх. Свети папа Фавий, с помощта на истинния Христов раб, сенатора Понтий, издигал храмове,

като в същото време разрушавали езическите капища заедно с идолите.

Но Църквата се наслаждавала на такъв покой и свобода не задълго - само около четири години; нейният Глава Христос, желаейки Неговата невеста, за която Той пролял Своята Кръв, да бъде тук на земята като злато, изпитано в горнило, и като цвете сред тръни, отново допуснал да преживее беди и страдания, и започнало гонение, подигнато от адския змей, който, както открил Господ на Иоан Богослов във видение, преследвал блестящата с небесно величие Жена, изпускайки от устата си вода като река, за да Я потопи (Откр. гл. 12).

Този древен ненавистник на доброто, не понасяйки умножаването на Христовата слава, въстанал срещу приелите християнство благочестиви царе. Ненавиждащите Христа и християните езичници, събрали се под предводителството на нечестивия Деций (император 249-251 г., бел.ред.), убили цар Филип и сина му за това, че са повярвали в Христа и позволили свободното изповядване на християнската религия. След убийството на царете те се надигнали срещу християните: по това време християнската кръв се леела като река.

Преди всички бил хванат свети папа Фавий: като представител и учител на християните, езичниците го ненавиждали особено силно. Търсели и благочестивия сенатор Понтий, но не го намерили: той, подобно на много верни, се скрил, а след това напуснал Рим.

Свети папа Фавий бил обезглавен (в 250 г., бел.ред.) и заедно с многото убити по същото време негови духовни чеда преминал от воинстващата в тържествуващата църква. А свети Понтий бил хванат по-късно и също претърпял мъченическа смърт за нашия Господ Иисус Христос, на Когото слава с Отца и Светия Дух во веки. Амин.

По молитвите на светия свещеномъченик Фавий, Господи Иисусе Христе, Боже наш, помилуй нас. Амин.

Днес се почита и света праведна Нона, майка на св. Григорий Богослов.

ЧЕТИ-МИНЕЙТЕ

СВЯТАЯ НОННА († 374 г.)

Святая Нонна, мать святителя Григория Богослова, была дочерью христиан Фильтата и Горгонии, тетки святителя Амфилохия, епископа Иконийского. Родители воспитали ее в христианском благочестии. Святая Нонна состояла в браке с Григорием Арианзским, богатым владельцем земель в Арианзинском и Назианзинском округах. Брак был выгодный по земным расчетам, но тяжелый для благочестивой души Нонны. Григорий Арианзский был язычник, последователь секты верховников (ипсистариев), чтил верховного бога и соблюдал некоторые иудейские обряды; одновременно он покланялся огню. Благочестивая Нонна много молилась, чтобы обратить супруга к святой истине. Сын святой Нонны святитель Григорий Богослов так писал об этом: "Не могла она переносить этого спокойно, чтобы одной половиной быть в соединении с Богом, а другой частью самой себя - оставаться в отчуждении от Бога. Напротив того, она желала, чтобы к союзу плотскому присоединился и союз духовный. А потому день и ночь

припадала к Богу, в посте и со многими слезами просила у Него даровать спасение мужу". По молитвам святой Нонны, Григорию было во сне видение. "Отцу моему представилось, - писал святитель Григорий, - будто бы он (чего никогда прежде не делал, хотя и много раз просила и умоляла о том жена) поет следующий стих Давида: возвеселихся о рекших мне: в дом Господень пойдем (Пс. 71, 1). И пение небывалое, и вместе с песнею является желание! Когда услышала об этом та, которой исполнялось желание, то, пользуясь временем, объясняет видение в самую добрую сторону, в чем была совершенно права". Григорий пришел на Первый Вселенский Собор в Никею, где открыл свое обращение к Богу. Он был посвящен в сан пресвитера, а затем епископа Назианзинского и всецело посвятил себя Церкви. Одновременно с его хиротонией во епископа его супруга святая Нонна была посвящена в диакониссы. С такой же ревностью, как она воспитывала детей, святая Нонна стала заниматься благотворительностью.

"Она знала, - говорит святитель Григорий Богослов, - одно истинное благородство - быть благочестивою и знать, откуда мы произошли и куда пойдем; одно надежное и неотъемлемое богатство - тратить свое имущество для Бога и для нищих, особенно же для обедневших родственников.

Если одни из жен отличаются бережливостью, а другие благочестием, ибо трудно совмещать оба качества, то она превосходила всех тем и другим, и в каждом достигла верха совершенства, и оба умела соединить в одной себе. Одно не терпело у ней ущерба от другого, но одно другим взаимно поддерживалось. Укрылось ли от нее какое время и место молитвы? Об этом у нее ежедневно была самая первая мысль. Лучше же сказать, кто, приступая к молитве, имел столько упования получить просимое? Но и всего удивительнее то, что она, хотя и сильно поражалась горестями, даже чужими,

однако же никогда не предавалась плотскому плачу до того, чтобы скорбный глас исторгся прежде благодарения, или слеза упала на вежды, таинственно запечатленные, или при наступлении светлого праздника оставалась на ней печальная одежда, хотя ее постигали неоднократно многие скорби. Ибо душе Боголюбивой свойственно подчинять Божественному все человеческое. Умолчу о делах еще более сокровенных, которым свидетель один Бог и о которых знали разве верные рабыни, бывшие в том ее поверенными".

Последние годы доставили святой Нонне много печали. В 368 году умер ее младший сын Кесарей, молодой человек, подававший блистательные надежды; в следующем году умерла дочь. Мужественная старица переносила эти потери с покорностью воле Божией.

В 370 году епископ Григорий, тогда уже глубокий старец, участвовал в посвящении святого Василия Великого во епископа Кесарийского. Святая Нонна, которая немногим была моложе своего мужа, также готова была перейти в другую жизнь, но молитвами любящего сына на время удержана была на земле. "Мать моя, - писал ее сын, - всегда была крепка и мужественна, во всю жизнь не чувствовала недугов; но ее постигает болезнь. Из многих страданий, чтобы не умножать слова, наименую самое тяжкое - отвращение от пищи, продолжавшееся многие дни и неизлечиваемое никаким лекарством. Как же питает ее Бог? Не манну ниспосылает, как древле Израилю; не камень разверзает, чтобы источить воду жаждущим людям; не чрез вранов питает, как Илию; не чрез восхищаемого пророка насыщает, как некогда Даниила, томимого гладом в рове. Но каким же образом? Ей представилось, будто бы я, особенно ею любимый (она и во сне не предпочитала мне никого другого), являюсь к ней вдруг ночью с корзиной с самыми белыми хлебами, потом, произнеся над ними молитву и запечатлев их крестным знамением, по

введенному у нас обыкновению, подаю ей вкусить, и тем восстановляю и подкрепляю ее силы. И это ночное видение было для нее чем-то действительно существенным, ибо с этого времени пришла она в себя и стала не безнадежна. А случившееся с нею обнаружилось ясным и очевидным образом. Когда при наступлении дня взошел я к ней рано утром, с первого раза увидел ее в лучшем прежнего положении; потом стал, по обыкновению, спрашивать: как провела ночь и что ей нужно? Она нимало не медля и речисто сказала: "Сам ты, любезный сын, напитал меня и потом спрашиваешь о моем здоровье. Ты весьма добр и сострадателен!" В то же время служанки показывали мне знаками, чтобы я не противоречил, но принял слова ее равнодушно и открытием истины не приводил ее в уныние".

В начале 374 года почил столетний старец епископ. Святая Нонна, почти не выходившая после того из храма, вскоре после его смерти скончалась на молитве в храме 5 августа 374 года.

---

buditeli.info © 2017